

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2009

Ljusdals kommun

Mars 2010

Lena Sörell

Godkänd revisor

Micaela Hedin

Certifierad kommunal revisor

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
	Våra noteringar från granskningen för respektive avsnitt framgår nedan.	4
2	Inledning	4
2.1	Bakgrund	4
2.2	Revisionsfråga och metod	4
3	Granskningsresultat.....	5
3.1	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning.....	5
3.1.1	Förvaltningsberättelse.....	5
3.1.2	Balanskrav	8
3.1.3	God ekonomisk hushållning	8
3.1.4	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag.....	9
3.2	Rättvisande räkenskaper.....	9
3.2.1	Resultaträkning	9
3.2.2	Balansräkning	10
3.2.3	Kassaflödesanalys.....	11
3.2.4	Sammanställd redovisning.....	11
3.2.5	Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper.....	12

1 Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen i all väsentlighet redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen**.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i all väsentlighet uppfyller kraven på **rättvisande räkenskaper** och är upprättad enligt god redovisningssed.

Årets resultat för koncernen uppgår till 27,8 Mkr före skatt. Soliditeten i koncernen är 31 %.

Kommunen har på ett positivt sätt under året arbetat med den ekonomiska situationen. Årets resultat för kommunen uppgår till 13,6 Mkr. Kommunen klarar balanskravet. Nämndernas nettoavvikelse mot budget uppgår till 24,8 Mkr. Omsorgsnämnden redovisar ett överskott om 13,4 Mkr, barn- och utbildningsnämnden redovisar ett överskott om 3,3 Mkr och samhällsbyggnadsnämnden visar ett överskott om 5,7 Mkr.

Vi bedömer att kommunen uppfyller de två finansiella mål enligt god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. För det övergripande verksamhetsmål som fullmäktige antagit, bedömer vi vidare att med befolkningsutvecklingen som mått på attraktiviteten, uppfyller inte kommunen för 2009 målet att Ljusdals skall bli Hälsinglands attraktivaste kommun med en positiv befolkningsutveckling.

Kommunfullmäktige antog verksamhetsmål inom fem fokusområden i budget 2009. Vi bedömer att lämnad redovisning i årsredovisningen ger fullmäktige möjlighet att bedöma måluppfyllelsen.

Konsekvenser av finanskris och lågkonjunktur påverkar skatteintäkterna mycket negativt de närmaste åren. Detta kräver fortsatta verksamhetsanpassningar framför allt för budgetåren 2010-2012 som visar mycket svaga år resultatmässigt. Vi bedömer att en förutsättning för att klara balanskravet är att nämnderna fortsättningsvis arbetar med att hålla sina budgetramar och vidtar åtgärder för att komma i ekonomisk balans. Att kommunstyrelsen utövar sin samordningsroll och uppsiktsplikt på ett tillfredställande sätt är än mer viktigt i den ansträngda ekonomiska situationen som kommunen kommer att uppleva den närmaste framtiden.

Kommunen behöver även ta hänsyn till många pensionsavgångar inom den närmaste tioårsperioden.

Den kommunala redovisningen och utformningen av årsredovisningshandlingen styrs i allt högre grad av rekommendationer från normgivande organ. I vår granskning har en översiktlig genomgång skett av tillämpade redovisningsprinciper och följsamheten mot aktuella rekommendationer. Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt lämnar information

om tillämpade redovisningsprinciper och lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig omfattning.

Våra noteringar från granskningen för respektive avsnitt framgår nedan.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

I den Kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är kommunstyrelsen som enligt Kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt Kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2 Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med den Kommunala redovisningslagen (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt Kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

3 Granskningsresultat

3.1 Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1 Förvaltningsberättelse

3.1.1.1 Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning. Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. Förvaltningsberättelsen innehåller bl a ett avsnitt om god ekonomisk hushållning, balanskravredovisning, måluppföljning av de finansiella målen och en ekonomisk översikt med huvudsakliga orsaker till de mest betydelsefulla budgetavvikelserna. Enligt kapitel 4 § 3 KRL skall förvaltningsberättelsen innehålla en redovisning om hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

Förvaltningsberättelsen innehåller även kommentarer om koncernens resultat, verksamhet under året, nyckeltal och viktiga framtidsfrågor. Kommunkoncernen redovisar ett positivt resultat om 27,8 Mkr före skatt. Nämndernas nettoavvikelse mot budget uppgår till 28,4 Mkr. För kommunens större bolag visar AB Ljusdals Energiföretag koncern ett överskott om 7,3 Mkr, AB Ljusdalshem ett underskott om 0,9 Mkr, Ljusdals servicehus ett överskott om 3,1 Mkr och Stiftelsen Närljus ett överskott om 0,7 Mkr.

Händelser av väsentlig betydelse. Verksamhetens nettokostnad har endast ökat med 0,7 Mkr. Nämndernas har minskat sina kostnader betydligt och nettoavvikelsen mot budget uppgår till 24,8 Mkr. Ansvarsförbindelser för de pensionskulder som upparbetats t o m 1997 uppgår till 489 Mkr. Under året har 5 Mkr avsatts till pensionsfond i enlighet med kommunens pensionsplan. Bl a har ett ungdomspolitiskt handlingsprogram antagits och ett ungdomsråd har inrättats. Kommunchefen har fått i uppdrag att göra en förvaltningsöversyn och parallellt även göra en politisk översyn.

Förväntad utveckling. Omvärldsfaktorer som stora ekonomiska konsekvenser av finanskrisen och förändringar på arbetsmarknaden påverkar kommunens verksamhet och ekonomi. Med försämrad utveckling av skatteintäkter och ökade kostnader har kommunen en besvärlig utgångspunkt de närmaste åren. En viktig vald riktning är att kommunen eftersträvar ett medborgarfokus, vilket kommer att genomsyra de framtida förändringarna både inom förvaltningen och i den politiska organisationen framöver.

Väsentliga personalförhållanden. Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas i enlighet med KRL 4:1 a, dvs frånvaron specificeras på total sjukfrånvarotid, män och kvinnor samt är åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information. Åldersfördelningen inom kommunen visar att kommunen har många pensionsavgångar inom de närmaste åren, 513 medarbetare av kommunens totalt 1719 anställda kommer att gå i pension tom 2018. Positivt är att sjukfrånvaro även i år minskat, från 7,1 % till 6,2 %.

Obligatorisk information enligt KRL och RKR:s rekommendationer

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1. Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med RKR 8.2.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Kommunens förväntade utveckling kommenteras med att kommunen behöver ha en positiv befolkningsutveckling, att det krävs fortsatt positiva resultat för att klara framtida investeringar och framtida utbetalningar av den pensionseskuld som ligger som ansvarsförbindelse och som intjänats före 1998. Under 2010 och framåt kommer kommunen fortsätta att arbeta med att skapa ett mer attraktivt Ljusdal.

Vi menar att det är en stor utmaning för kommunen att parallellt med effektiviseringar och besparingar samtidigt leva upp till de av kommunfullmäktige fastställda målen. 2010 är ett valår. Väsentligt är att den politiska ledningen under sista året i mandatperioden agerar proaktivt och verkställer beslut som driver kommunens verksamhet i fortsatt riktning mot en god ekonomisk hushållning.

Konsekvenser av finanskris och lågkonjunktur påverkar utvecklingen av skatteintäkterna mycket negativt de närmaste åren. Detta kräver fortsatta verksamhetsanpassningar framför allt för budgetåren 2010-2012 som visar mycket svaga år resultatmässigt. Vi menar vidare att en förutsättning för att klara balanskravet är att nämnderna fortsättningsvis arbetar med att hålla sina budgetramar och vidtar åtgärder för att komma i ekonomisk balans. Att kommunstyrelsen utövar sin samordningsroll och uppsiktsplikt på ett tillfredställande sätt är än mer viktigt i den ytterst ansträngda ekonomiska situationen som kommunen kommer att uppleva den närmaste framtiden.

3.1.1.2 Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Årets investeringar uppgår till 63,7 Mkr. Större investeringar utgörs av ombyggnation Färila simhall 16,9 Mkr, VA ledning Kyrkbyn-Norrbyn 5,1 Mkr, förvärv av Färila Flygbas med 4,6 Mkr samt förvärv av Östernäs med 3,4 Mkr, ombyggnation Slottebacken 3,9 Mkr. I investeringsredovisningen så tar man även med avsättning till pensionsmedel om 5 Mkr som investering vilket kommunen även gjorde med motsvarande belopp föregående år.

Investeringar, Mkr	2006	2007	2008	2009	Summa
Nettoinvestering	70,8	57,9	71,9	63,7	264,3
Avskrivningar	31,6	34,2	37,2	39,9	142,9

3.1.1.3 Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Driftredovisningen i årsredovisningen redovisar utfallet per verksamhetsområde. Jämförelse sker med budget och utfall under föregående år. Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

I nedanstående tabell visas nettokostnaden för 2009 per nämnd jämfört med budget och den prognos som upprättades i delårsrapporten per sista juni:

Driftredovisning per nämnd, nettokostnad tkr	Budget	Utfall	+/- fr. prognos	Budget- avvikelse
Kommunfullmäktige	1 572	1 703	145	-131
Revision	1 062	1 057	4	5
Kommunstyrelse	79 160	78 270	1 866	890
Barn- och Utbildningsnämnd	398 157	394 812	3 908	3 345
Bygg-, miljö och räddningsnämnd	19 934	18 503	1 266	1 431
Omsorgsnämnden	385 435	372 064	7 643	13 371
Samhällsbyggnadsnämnden	55 000	49 337	5 524	5 663
Överförmyndarnämnd	475	497	3	-22
Valnämnd	400	97	-27	303
Summa nämnderna			20 332	24 855

Den samlade avvikelsen mot budget uppgår till 24,8 Mkr vid årets slut. Jämfört med prognosen från delårsrapporten så har den positiva budgetavvikelsen ökats med 4,5 Mkr vilket är mycket positivt.

Den enskilt största avvikelsen avser omsorgsnämnden som i samband med bromspaketet inte har tagit in vikarier i samma utsträckning och inte återanställt personal vid pensionsavgångar vilket har gjort att nämndens resultat har blivit mer positivt än vad prognosen förutspådde. Hemtjänsten har ändrat sina nyckeltal vilket har i sig sparat in ca 30 årsarbete.

3.1.2 Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet har uppfyllts.

3.1.3 God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

3.1.3.1 Finansiella mål

I årsredovisningen görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2009.

Vi bedömer att kommunen uppfyller de två finansiella mål enligt god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om dvs, att resultatet 2009 ska vara positivt och att samtliga investeringar i skattefinansierade verksamheter självfinansieras.

3.1.3.2 Mål för verksamheten

För det övergripande verksamhetsmål som fullmäktige antagit bedömer vi vidare att med befolkningsutvecklingen som mått på attraktiviteten, uppfyller inte kommunen för 2009 målet att Ljusdals skall bli Hälsinglands attraktivaste kommun med en positiv befolkningsutveckling.

Kommunfullmäktige antog verksamhetsmål inom fem fokusområden i budget 2009. Vi bedömer att lämnad redovisning i årsredovisningen ger fullmäktige möjlighet att bedöma måluppfyllelsen.

3.1.4 Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att nämndernas redovisningar redovisar utfallet av årets verksamhet.

3.2 Rättvisande räkenskaper

3.2.1 Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år:

Resultaträkning 2009	Utfall 2008	Utfall 2009	Ökn/ Minskn. %
Verksamhetens intäkter	227,5	234,0	2,9 %
Verksamhetens kostnader	-1 113,3	-1 117,8	0,4 %
Avskrivningar	-37,2	-39,9	7,3 %
Verksamhetens nettokostnader	-923,0	-923,7	0,1 %
Skatteintäkter	638,7	654,3	
Generella statsbidrag	285,7	285,2	
<i>Summa skatter och statsbidrag</i>	<i>924,4</i>	<i>939,5</i>	<i>1,7 %</i>
Finansnetto	-4,8	-2,2	
Årets resultat	-3,4	13,6	

Resultatet 2009 är 17 Mkr bättre än 2008. I samband med att kommunen fattade beslut om att införa bromspaket under 2009 fick nämnderna se över sina verksamheter för att kunna spara in där det behövdes. Nämndernas nettoavvikelse mot budget uppgår till 24,8 Mkr. Alla nämnder visar en positiv budgetavvikelse. I kronor har omsorgsnämnden det största överskottet. Verksamhetens nettokostnader ökade endast med 0,7 Mkr under året samtidigt som skatteintäkter och statsbidrag ökade med 15 Mkr. Sett till den procentuella förändringen av nettokostnaden från 2008 så uppgår den dock endast till 0,1 % vilket får betraktas som lågt. Ljusdal påverkas, liksom övriga kommuner, av den försämrade skatteunderlagsutvecklingen i lågkonjunktursens spår och ökningen av skatter och generella statsbidrag uppgår endast till 1,7 % från 2008. I jämförelse med den prognos som gjordes i delårsbokslutet per sista juni är resultatet dock nästan 4,5 Mkr bättre i bokslutet än i prognosen. Den stora skillnaden ligger i att verksamhetens nettokostnad är 9,4 Mkr lägre och att utfallet av skatter och statsbidrag förbättrats något i de senaste prognoserna över skatteunderlagets utveckling. Finansnettot är 2,6 Mkr lägre än i prognosen från delårsrapporten.

3.2.2 Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

Ljusdals kommun har i sitt årsbokslut skrivit ner anläggningstillgångar med 15 Mkr. Kommersiella fastigheter skall/kan skrivas ner utifrån affärsmässiga kalkyler vilket kom-

munen motiverar att resecentrum (nedskrivning 5,6 Mkr) är med hänvisning till att fastigheten ej är lönsam. Fastigheter som används för kommunal ”produktion” skall/kan skrivas ner om fastighetens användning ändras och ingen kommunal produktion sker, t ex en skola som inte används. I kommunen har avgränsade ytor inom skolor och centralkök skrivits ner om 8,8 Mkr proportionerligt till yta med hänvisning till att ingen verksamhet förekommer. Några mindre värden avseende äldre kulturminnesfastigheter har skrivits ner med hänvisning till att de ej är lönsamma om 0,6 Mkr. Kommunens resultat uppgår till 28,6 exklusive nedskrivningar på anläggningsfastigheter. En nedskrivning skall återföras om skälen för den inte föreligger.

På tillgångssidan ökar anläggningstillgångarna med 9,9 Mkr. Omsättningstillgångarna minskar med 44,9 Mkr. Föregående år låg det en kortfristig fordran på Ljusdals Energiföretag AB med 86,5 Mkr som har reglerats under året, samtidigt så ökade kassa och bank med 41,3 Mkr jämfört med 2008.

Avsättningarna för pensioner inklusive löneskatt ökar med 8,8 Mkr. Långfristiga skulder har minskat med 3,6 Mkr genom amortering. De kortfristiga skulderna minskar med drygt 48,7 Mkr. Kommunen amorterade av en kortfristig skuld om 85 Mkr avseende lån för Ljusdals Energikoncernens räkning pga av ändrad lagstiftning. Ljusdals Energikoncernen har tagit upp lånet externt dock med Ljusdals kommun som gått in med borgen. En uppbokning av kortfristiga skulder har skett bl.a. beroende på att prognosen över skatteintäkterna för kommunalskatt för åren 2008 och 2009 visar att man kommer att bli återbetalningsskyldig med 27,2 Mkr. Dessutom har statsbidraget för det tillfälliga konjunkturstödet 2010 betalats till kommunen före årsskiftet och redovisas som förutbetalad intäkt om 18,6 Mkr.

3.2.3 Kassaflödesanalys

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar.

Vi bedömer även att posterna i kassaflödesanalysen överensstämmer med övriga delar av årsredovisningen.

3.2.4 Sammanställd redovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att upprättad sammanställd redovisning i allt väsentligt ger en rättvisande bild av den totala kommunala verksamheten.

Vid eliminering av koncerninterna resultat- och balansposter har bolagens redovisning utgjort grunden. Vi bedömer att elimineringarna i allt väsentligt är riktiga.

Det sammanställda resultatet kan härledas enligt följande samt att de elimineringar som gjorts har lagts på en egen rad (belopp Mkr):

Resultat sammanställd redovisning	2008	2009
Ljusdals kommun	-3,4	13,6
Ljusdals Energiföretag AB	-1,4	7,3
Ljusdals Hem AB	-3,9	-0,9
Ljusdals Servicehus AB	3,2	3,0
Stiftelsen Närlljus	3,6	0,7
Stiftelsen Stenegård	-0,6	0
Justeringar vid eliminering	6,3	4,1
Summa	3,8	27,8

3.2.5 Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper

Den kommunala redovisningen och utformningen av årsredovisningshandlingen styrs i hög grad av lagstiftning och rekommendationer från normgivande organ. I vår granskning har en översiktlig genomgång skett av tillämpade redovisningsprinciper och följsamheten mot aktuella rekommendationer.

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper och lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig omfattning.

201X-XX-XX

Namnförtydligande

Namnförtydligande